

12988.

DE
GRAVIDITATE OVARI

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

QUAM

CONSENSU AMPLISSIMI MEDICORUM
ORDINIS

IN

UNIVERSITATE CAESAREA LITERARUM
DORPATENSI

UT GRADUM

DOCTORIS MEDICINAE

RITE ADIPISCATUR

LOCO CONSUETO

DIE IV. MENSIS DECEMBRIS MDCCCXXII.

PUBLICAE DEFENDET

AUCTOR

ERNESTUS AUGUSTUS KUPFFER,

CURONUS

BIBLIOTH.
ACADEM.
DORPAT.

DORPATI LIVONORUM,

EX OFFICINA ACADEMICA J. C. SCHÜNMANNI

MDCCCXXII.

I n p r i m a t u r,

ea tamen conditione, ut, simulac typis excusa fuerit
dissertatio, septem exemplaria collegio, cui librorum
censura est, tradantur.

Dorpati Livonor. d. XII Mens. Novemb.

MDCCCXXII.

Dr. Ludovicus Emil Cichorius,

th. t. Decanus.

V I R O

SUMME REVERENDO

S A M U E L I K U P F F E R

CONCIONATORI: DIOECESIOS ZABELENSIS

P A T R I O P T I M O

AD CINERES USQUE SUMMA REVERENTIA
COLENDO

NEC NON

V I R O

DOCTISSIMO EXPERIENTISSIMO

FRIEDERICO KUPFFER

MEDICINAE ET CHIRURGIAE DOCTORI

PATRUO CARISSIMO

SUMMA OBSERVANTIA, COLENDO

OPTIME MAXIMEQUE DE SE MERITO

TENTAMEN HOCCE MEDICUM

D. D. D.

AUCTOR.

I n t r o i t u s.

§. 1.

In *ovariis* adest mulieri primum argumentum a viro differentiae, e sexu repetendae, potior scilicet causa, ut humanum genus propaget, ut *prolem producat* in organis, ei functioni dicatis. *Ovarium* vero et vi et nisu excellit, ex se ipso prolis germen producendi, si antea in aptum situm fecundationis pervenerit.

§. 2.

Ipsa autem fecundatio a *teste* exit *virili*, *muliebri ovario* correspondente, quocirca jam ex longo tempore utraque pars haud sine jure altera alteri

comparabatur ¹⁾ testisque appellabatur, illa virilis, haec muliebris. Testis igitur muliebris fecundata pars ipsius conceptionis actu, virilis sit fecundans necesse est.

§. 3.

Nonnisi in sanissima, qua sexus uterque versatur, genitalium partium conditione, facultatem mulieris ovarii, ut id fecundetur, reperiemus pariter ac in virili teste, ut is fecundet. Sequitur vero fecundationem a viro, mulieris conceptio ²⁾; dehinc ovulum enascitur.

§. 4.

Quodsi ovulum hocce ad maturitatem perventurum sit, locum, quo exoriebatur, derelinquit, ad alias ineundas rationes, ulteriori ejus evolutioni ap-

1) Nic. Stenonius, Elementa myologic. a. 1667 s. 117. Jam Galenus (de usu partium XIV. c. 12) ovaria testes muliebres dicit. Vide D. W. Joesphi: Ueber die Schwangerschaft außerhalb der Gebärmutter. Rostock, 1803. p. 8.

2) D. W. Joesphi l. c. pag. 3.

tiores. Cui quidem rei *uterus* definitur, isque idcirco auxiliari gaudet functione, eam ovarii excipiente. Uterus prolifer est tutor et nutritor embryonis; ovarium contra pars, ex qua hujus *origo* repetenda. Veluti ovario vis inest, unum alterumve ovulum producendi, sic uterus ea gaudet, ovulo producto, aptis conditionibus, nutrimentum adducendi, ut penitus possit evolvi.

§. 5.

Ut ovulo transituro ab ovario in uterum iter expediatur, idque ab exordii loco ad eum evolutionis afferatur, *tuba* inservit *Fallopiana* 3), cujus

-
- 3) *Josephi* l. c. pag. 18. *Anton. Nück*, (*Adnographia curiosa et uteri foeminei anatome nova. Lugd. Bat. 1696 S. 69*) cani foeminae tertio die, postquam a cane fecundata esset, abdomine inciso, tubam Fallopianam sinistram ex vulnere extraxit, ovario jam ovula duo perhibente, in medio constrinxit filo, partibus dein illis situi normali repositis, vulnus ad cicatricem usque sanavit. Die vigesimo primo posthac abdomen ejus incidens ipse aperte perspexit, quod antea tantum suspicabatur, tubae scilicet partem alteram inter

quidem functio veluti ea ovarii praegnationis tempore circumscribitur, in ea vero vi vitali ad majorem gradum perducta, peculiarem accipit facultatem, ovarium complectendi, ut ovulum intra se recipiat atque utero tradat.

§. 6.

Nihilo tamen minus non semper, ne in ipsis quidem faustissimis fecundationis conditionibus, post conceptionem faustissimae et ipsae eae *ovuli evolutionis* sequuntur. Ovulum quidem enascitur, sed embryonis evolutio non in parte ei adaptata procedit. *Fallopiana* cum scilicet tuba iter sit, quae intercedat, ex ea potissimum causa esset repetenda, cur ovulum, penitus ut evolvatur, non uterum adgreditur. Esset tunc [quidem assumendum, tubam *Fallopianam* cum fimbriis aut omnino non ovarium complexam esse, aut loco quo deberet, ei sese

ligaturam et ovarium, duas soboles continere, alteram vero inter ligaturam et uterum ex toto vacuum esse. Ex solo hocce jam experimento pateat necesse est, tubam iter esse, inter ovarium uterumque intercedens.

non arcte applicasse, ut excipiat ovulum, aut ovulum ipsum intra se receptum loco, quo afferatur, tradere non potuisse, propterea quod tuba non ubi-vis, ut deberet, pervia fuerit. 4)

§. 7.

Postremum nimirum occasionem praeberet ovulo, in ipsa *Fallopiana* tuba sese evolvendi, ex quo scilicet *tubaria* sequeretur *graviditas* 5), quae, ut normalis esset, non secus ac in utero ipso locum posset habere. Quodsi autem tuba omnino non pervia esset, vel ovarium non complecteretur, ovulum in abdominis cavum incideret ibique evolveretur; quae quidem esset *graviditas abdominalis* 6). Cu-

4) De tubis non perviis perpluries observatis vide *F. G. Voigtel* Handbuch der pathol. Anat. 3ter Bd. Halle, 1805. pag. 523.

5) *Voigtel* l. c. pag. 528.

6) *F. J. Josephi* diss. de conceptione abdominali. Goett, 1784.

C. F. Deutsch: Diss. de graviditate abdominali, singulari observatione ad Tab. IV. aeneas illustrata cum quibusdam ad historiam litterariam additamentis huc facientibus. Halae. 1792.

jusmodi vero exempla haud raro occurrunt, sed nihilominus saepius oculis observatoris abdita et erepta abnormem nec ullam efficiunt graviditatem, quo procul dubio fieri posset, ut ea haud frequentius observata sit.

§. 8.

Multo tamen rarius conditio, qua ovulum in ovario evolvitur, affertur; tunc vero causa condicionalis ex ovario ipso repetenda. Quo scilicet facto id cum *concupiendi* functione, eam et ipsam uteri, *ovulum evolvendi* 7) intra se recepit. Cum ejusmodi status uteri graviditatem sistat, in ovario etiam graviditatem appellemus, eamque vero abnormem statum mulieris gravidae contemplemur necesse est.

§. 9.

Nihilo tamen secius status, quo ovulum in ovario evolvitur, varie est cognominatus, quibus vero ex omnibus plerumque ansa multorum errorum

7) Voigtel: l. c. p. 548.

exorta. Est autem ille status dicendus vera *gravitas*, nullo modo conceptio ovarii. Utraque non commutanda. Graviditas tantum status conceptionis consecutivus appellandus, si ex conditionibus faustissimis exoriebatur, quas quidem spectaret, quod sano statui ovarii normali vis inesset, post fecundationem a viro, ovulum producendi. Quapropter conceptio nil est, nisi animatio subitanea, vel si mavis vivificatio temporis momento absoluta ovuli in ovario, ita scilicet, ut status iste subito transeat. Si vero ovulum fecundatum est, vitaeque igitur germen et evolutionis ipsius in eo adest, alium certe nullum nisi consecutivum conceptionis statum conspiceremus, isque autem est, quem graviditatem diximus 8). Veluti igitur conceptio status est temporis momento

8) *Joseph* l. c. pag. 16. Nota t. *Jam cel. Bianchi* (de naturali in human. corpor. vitiosa morbosaque. histor. Genev. 1747. pag. 75) ea utitur denominatione, quae procul dubio multo magis consentanea rei est eoque etiam aptior, quam olim usitata *conceptionis uterinae*, cum scilicet conceptio tantum in ovariiis fiat et graviditas eam demum sequatur. In dissert. de gravid. abdominal. etc. proponit celeberrimus vir receptionis expressionem,

absolutus vel subitaneus, sic ille graviditatis omnino alius est, continua certaue temporum serie circumscriptus.

§. 10.

Si vero nunc nostram, quam modo dedimus, expositionem graviditatis in ipsum transtulerimus statum, in quo ovulum post evolutionem suam diutius in ovario versatur, non possumus non dicere eum pari modo *ovariorum graviditatem*, propterea quod status est conceptionis consecutivus, ovulumque in ovario evoluitur. Cum conceptio non nisi in ovario locum habere possit, de nulla nimirum alia nisi de ovariorum conceptione verba possumus facere; nemo igitur esset, qui non negaret, conceptionem adesse Fal-

in hoc vero libello eam graviditatis optimam habet, propterea quod et activum, ut dicunt, statum evolutionis ac nutritionis foetus, et passivum matris comprehendat.

C. F. Deutsch l. c. pag. 2 proponit incubationis expressionem, dicens: hoc nomen quasi naturam magis activam, verbum vero graviditatis passivam magis depingit. Incubatio itaque esset asservatio, efformatio et nutritio foecundati ovuli.

lopianae tubae, abdominis vel uteri ipsius 9), licet eam et veterum 10) et recentium auctorum plures, erroneam tamen perhibuerint, ut celeberrimi viri, *Boehmer* 11), *Weinknecht* 12), *Christ* 13), *Froriep* 14), ceu plures alii, quos in horum scriptis commemoratos facili negotio invenies: sed ovulum in quolibet, quod fecundatum adgredi valet, organo, vel circa ejus faciem externam vel in ipsa intima parte potest evolvi. Ejusmodi status *gravitas extrauterina* dici solet.

- 9) *A. Haller*: Elementa Physiologiae corporis humani. Tomus octavus. Bernae. 1766. p. 52.
- 10) *Haller*: l. c. pag. 53, Nota i.
- 11) *Philippi Adolphi Boehmeri*: Observationum anatomicarum rariorum etc. Fasc. I. Obs. I. de conceptione ovaria. Halae. 1753.
- 12) *C. F. Weinknecht*: Diss. de conceptione extrauterina, accedit observatio conceptionis tubariae. Tabula aenea illustrata. Halae. 1791. pag. 6.
- 13) *J. Th. Christ*: Diss. de conceptione tubaria cum annexa observatione. Marburgi. 1802.
- 14) *Ludw. Friedr. v. Froriep*: Theoretisch-praktisches Handbuch der Geburtshülfe etc. Weimar, 1818. p. 126.

§. 11.

Si quidem ovulum ex ovario in partem unam alteramve, vel ad ejusdem tantum externam faciem, ab utero tamen diversam, pervenerit, in ea pari modo auctae vasorum actioni similis turgor humorum exorditur, ovulumque ei affixum tunicae propriae circumferuntur eique nutrimentum adducitur; ita ut plus minus valeat penitus evolvi. Quocirca serius ocius eas extrauterinas graviditates eadem fere signa accedere solent, quae uterinae adsunt, licet tamen et ipsa modo magis modoque minus discrepent ab iis, uterinam concomitantibus graviditatem. Non est, quod uterum, quo affixum sit, ei alienam habeamus partem, quare neutiquam nascitur adeo magna irritatio adeoque magnus turgor humorum, quam qui intrent necesse esset, ovulo parti ei penitus alienae affixo. Nemo tamen est, qui neget, propria simul adesse signa ejusmodi ovarii conceptioni, nisi tamen ea plus minus obscura vel abdita sint, propterea quod organum ipsum, in quo evolvitur, adeo latitet et absconditum sit, quin adeo parum cum aliis organis consensu connectatur. Primum igitur nostrum esset, de signis his seorsum disse-

rendi, quoniam ea demum ulterius examen et expositio status ipsius sequi possent,

Ovarii graviditatis signa.

§. 12.

Cuilibet, quo humanum corpus versatur, statui abnormi *securiora* signa et *non secura* adesse solent; veluti haec fallacia sunt, sic illa sincera. Quo magis status abnormis intimum corpus concutit, quo magis omnes omnino functiones ejus in consensum abeunt, quo magis graviora ejus organa laeduntur, eo *securiora*, eo minus fallacia sint signa necesse est, eoque magis in nobis erit, et in sedem, et in modum et conditionem hujus illiusve abnormis status concludere, eumque ipsum tantocius tantoque securius cognoscere. Si vero pars laesa est, quae magis minusve aliarum derelinquit, ut ita dicam, sphaeram, quaeque serius tantum evolutionem suam attingit, neque eam nisi certis temporibus perhibet, in quam igitur omnes partes aliae minorem vim et reactionem exercent, ea ipsa de causa, quod ejus

functio adeo sejuncta sit et peculiaris, eo obscuriora, incertiora eoque magis ambigua signa, ejusmodi partium affectionem indicantia, sint necesse est. Ne nos aufugiat, hanc partem, abnormi statu vixdum exorto, brevius, immo longius tempus in eo permanere, nec minima ejus indicia extus posse animadverti.

§. 13.

Quae modo pronuntiavimus, si de ovarii conceptione diceremus, omnia et ipsa remotiora, in ea confirmarentur. Ovarium nimirum pars est, cujus evolutio haud secus ac pubertatis tempore procedit, cujus scilicet functio, tunc quidem temporis intrat laedique potest, si sexus sequior statum viro maturum sibi acquisiverit. Quibus vero omissis ovarium, ea est pars, cujus ratio in ceteras humani corporis partes, conceptionis tantummodo tempore, potissimum vi et vigore excellit. Quocirca hoc praesertim statu ejus reactio in alias partes nobis esset inquirenda. At cum ovarii functio non aliter ac momento temporis absoluta dici potest, abnormis ejus status nonnisi consecutiva potest esse laesio hujus functionis subitaneae. Ovarium igitur normali gau-

det functione, dum ovulum enascitur; consecutivus vero status ejus functionis, ovuli ab ovario sejunctio, abnormis evadit, si ovulum ab eo non sejungitur, sed ad superficiem ejus vel subter ea permanens ulterius evolvitur. Qui scilicet status is est, quem *abnormem graviditatem* dicimus, quae igitur magis minusve peculiaris signa nobis suppeditet necesse est. Nihilo tamen minus, ovario, ut supra diximus, adeo parum cum ceteris partibus consensu et respectu gaudente, nec status iste aegritudo potest cognominari, cum ovuli evolutio ad certum usque gradum, vita mulieris incolumi, procedere possit, nec multo minus graviora, peculiaris eaque primis potissimum mensibus secunda signa possunt animadverti.

§. 14.

Neque nobis superesset, nisi ex signis non securis statum dijudicare, qui sub exordio ipsaque sua evolutione vix periculi aliquid, penitus vero evolutus summum vitae damnum mulieri affert. Veluti autem in ipsum morbum maxime absconditum, licet et minus graviolem partem occupet, ex multorum signorum complexu, eum concomitantium, quorum ei autem nec ullum, si de singulis sermo est, pro-

prium sit, cum minore majoreve certitudine nos concludere posse nemo est, qui neget, sic etiam in quaque absconditissima ovarii graviditate ex complexu universorum signorum, quorum singula fallacia esse oportet, concludendum erit; omnibus scilicet simul sumptis affectio hujus partis pateat necesse est. Haud sine jure ea signa, quae quidem singula localem affectionem ovarii manifestare possent, non securis adnumeramus, securis vero ea, ex quibus tantum in ovarii localem affectionem, neque vero in eam alius partis concludendum est. Quae vero nonnisi in medio graviditatis ovarii tempore exculta adesse, non habemus, quod dicamus, quoniam ex iis, quae modo diximus sponte sua patet; pari enim modo signa non segura ea sint oportet, quae in primis graviditatis ejus mensibus accedere solent, in quo scilicet tempore maxima dubii ansa potest praebere, num ejusmodi status adsit nec ne 15).

15) *Joseph* l. c. p. 58.

Lud. Krüger: Dissert. inauguralis sistens pathologiam ovariorum muliebrium. Götting. 1782. in *F. A. Weiz* neue Auszüge aus Dissertationen für Wundärzte. 16. Bd. p. 138.

§. 15.

Cum graviditas ovarii maxime comparanda sit uterinae, praeprimis signa accedant necesse est, quae generalia sunt cujusque graviditatis; nam non solum totum systema partium genitalium omniumque vero potissimum uterus, verum etiam partes eas, consensum cum eo ineuntes, ut mammas, in statu quodam irritato magisque activo versari oportet. Sic menstrua non accedunt, uteri circuitus augetur et turgescit, ejus collum densatur, ejusque orificium sensim fit rotundius, quin immo in intimo utero membrana decidua exoritur ¹⁶⁾, ad ovulum circumvelandum, quod tamen uterum non adgreditur. Quo

-
- 16) *Cel. Hunter* omnium primus extra dubitationis aleam posuit, in qualibet graviditate extrauterina; volumine uteri excepto; multoties adaucto, membranam deciduam in utero enasci, vide de his *Med. comm. of. Edinb.* vol. 4. pag. 429. Posthac insignis auctorum celeberrimorum cohors idem confirmavit, ut *cell. Boehmer, Meckel senior, Romieux, Clarke, Heim* etc. vide *J. F. Meckel Handbuch der pathologischen Anatomie.* 3ter Bd, Leipzig, 1816. p. 162.

scilicet turgore uterino exortō, alius sensim ad mammas enascitur, quæ quidem intumescences, vasis lactiferis magis evolutis, lac sæcernunt. Sed ut verbo dicamus, universo corpore celerior sanguinis motus, rubicundior faciei color majorque vis vitalis reactio obveniunt, signa igitur in universo veræ graviditatis 17). Hisce tantum rebus ea a signis normalis graviditatis discrepant, quod ex parte neque sint constantissima, neque e regula intrent, modo scilicet ocius, modo serius, modoque ultra legitimum tempus perdurent et tunc in morbosa transeant signa, ex quibus vero omnium maxime licet concludere, abnormem adesse graviditatem 18). Cum iis tunc demum series signorum securorum et haud fallacium orditur, propterea quod antegressa graviditatem quidem, sine ullo autem indicio in quonam organo, manifestarunt. Quod generalia spectat signa primorum mensium, ea in operibus celeberrimorum virorum *Boehmeri* 19); *Jose-*

17) *J. Ch. G. Joerg*: Handbuch der Krankheiten des Weibes. Leipzig. 1821. pag. 620.

18) *Ibidem*.

19) *Boehmer*: l. c, p. 50.

phii 20), *Heimii* 21), aliorumque praeclare exposita occurrunt, quapropter hic ea repetere in animo non est.

§. 16.

Embryone vixdum exorto, et parvulo adhuc, ob minorem ambitum vix ac ne vix quidem molestiarum aliquid ovario excitante eique parum tantum nutrimenti subducente, ipsa ovarii graviditas nullis gravioribus signis morboſis praesentibus decurrit, ut plures complurium auctorum observationes satis superque docuerunt; sufficiat hic commemorasse viros celeberrimos *Boehmer* 22), *Chambon de Montaux* 23), *Heim* 24), *Montaigner* 25),

20) *Josephi* l. c. p. 28.

21) *Ernst Ludwig Heim*: Erfahrungen und Bemerkungen über Schwangerschaften außerhalb der Gebärmutter, besonders abgedruckt aus *Horn's Archiv für med. Erfahr.* Berlin. 1812. p. 29.

22) *Boehmer* l. c. Obs. I. de conceptione ovaria. Relatio historica.

23) *Chambon de Montaux*: Arzt für Schwangere. Aus dem Franz: Bremen. 1792. pag. 223.

24) *Heim* l. c. pag. 7.

25) *Montaigner* vide *Chambon de Montaux*. l. c. p. 223.

quibus scilicet omnibus contigit, graviditatem ovarii inde a primo initio observasse. Si vero embryo ambitum majorem prae se fert eoque ipso ovarium nimis expandit, ulteriori suae evolutioni majorem humorum affluxum requirit, quem quidem ovarium exhibeat necesse est. Quibus autem humoribus affluxis, locali sanguinis turgori conjunctis non possunt non exoriri ovario dolores passim accedentes, qui ejus sensibilitatem ocius serius magis excitent. Quare ejusmodi gravidae de doloribus, pelvis profunditatem occupantibus lateris affecti, sensum trahentem et lacerantem excitantibus, de pondere antea nunquam perpesso 26), semper quasi deorsum cadendo, conqueri solent, qui dein sensim sensimque finitimas partes in consensum trahant necesse est. Uterus potissimum afficitur doloribus saepius vehementissimis, iique partum praesagentibus similes, gravidam concutientes, ex falso potius utero, ex ovario, veri uteri vicibus fungente, repetendi, nec non ex iis ipsis graviditatis periodus colligenda. Si vero in hoc statu embryo quintum jam mensem accesse-

26) *Josephi* l. c. p. 58.

rit, dolores adeo augentur 27), ut gravida velut exsanguis mortis pallore obducatur, convulsionibus animique deliquiis correpta. ipsi quin immo morti obviam feratur. In genere dolores hi, parturientibus feminis licet multo minore gradu alias proprii, signa ovarii graviditatis primaria esse solent, neque illa excepta nisi in ea tubae Fallopianae adeo insigni fastigio gaudent, ut ex experientissimi viri *Heimii* 28) observationibus summa attentione dignis, sat luculenter patet. Ante sextam circiter hebdomadem vel paulo serius intervallis modo brevioribus, modoque longioribus accedere, nunc plures, nunc unam tantum alteramve horam perdurare solent. Quo in casu cum alvo stricta lotioque retento, conjuncti sunt, veluti in genere alvi tarditas frequentius signum sit necesse est, propterea quod ad generalia graviditatis spectat.

§. 17.

Tunica dein decidua in utero formata, saepe numero profluvium muci rubicundi vel sanguine.

27) *Heim* l. c. p. 9.

28) *Ibidem* p. 8.

incti e vagina consequitur 29); haud raro in verum sanguinis profluvium exit, adeo saepenumero vehemens, ut, gravidæ frangat vires, praesertim si tunica decidua sanguine magis magisque affluente repleta, fortiter non amplius parieti uteri interno inhaerere potest, sed mutuae nunc sejunctioni innititur, vel jam sejuncta singulis dein frustulis emittitur. Sic etiam observabatur 30), menstrua per tres menses non adfuisse; dehinc autem profluvium sanguinis ad quintum usque mensem perdurasse, adeo ut denique vehementissimum evaserit; neque alia etiam desunt exempla profluviorum sanguinis et diuturnorum et vehementissimorum 31). Cum tamen profluvium sanguinis in ipsa uteri graviditate signum sit adeo ambiguum, ne incertum dicam, non habemus, quod miremur id adeo parum stabile esse in ea ovarii; propterea quod uterus alia omnino ratione, alterutra praesente, in consensum trahitur. Sed in universo statuere in animo esset, in uteri

29) *Heim l. c. p. 8.*

30) *Chambon de Montaux l. c. p. 223.*

31) *Chambon de Montaux l. c. p. 225. ubi de observatione cel. Montaigner verba facit.*

graviditate sanguinis profluvium contra regulam, in ea autem ovarii e regula accedere; facili quidem negotio hoc interpretatur eo, quod sanguis illo in casu a fetu suscipiatur, hoc vero sibi derelictus in utero permaneat, donec nimia copia accumulatus extus proveniat.

§. 18.

Gravida ob decubitum quem in lecto assumat, quem antea veluti ei placeret, eligere potuerit, nunc quidem maximis in angustiis versatur; in eo tantum latere decumbere valet, quod ovarium occupat gravidum, cum decubitus ad aliud latus vehementissimos ei dolores loco affecto excitet. Porro doloribus remissis nec pedibus prostratis decumbendi, nec pedibus insistendi, nec brachium lateris affecti sursum tollendi compos est; doloribus acilicet semper recurrentibus; quibus exceptis febris vesperam versus accedit 32). Expertissimus vir *Heim* proprium sonum ejulationis et gemitus, vehementissimis doloribus excitatum, se observasse affert;

32) *Heim* l. c. p. 29.

adeo proprius esse dicitur, ut vix ac ne vix quidem in alio morboſo ſtatu occurrat. Cui dein accedunt proprii geſtus corporis, faciei diſtorſiones adeo terribiles, ut ſignum quaſi pathognomicum ſiſtant. Si vero graviditas ad hunc jam pervenerit gradum, maxime ſecura ſigna ipſa accedunt, quae extus tactu percipere licet. Loco dolente tumor enaſcitur, qui examini ſedulo ſubmiſſus, non niſi ovarium praegnatum ſiſtere poſteſt; cum ſcilicet alterum latus nullam intumeſcentiam denotet, molliusque appareat, cum exploratione interna uterus ipſe vacuus reperiatur, orificium ejus paulo dilatatum hiat. Non deſunt quidem auctores, qui dicant ³³⁾, portionem uteri vaginalem non commutari, uterum profundiore ſitu vel declivem vel penitus lateralem occupare, ita ut ad aliam omnino partem extus comprehendatur, tamen eum ſi bene tetigeris, nec unquam cum ovarii tumore multo duriore et cir-

33) J. A. Schmidtmüller: Handbuch der medicinischen Geburtshülfe. 1ſter Thl. Frankfurt am Main. 1809. p. 182.

Chambon de Montaux l. c. p. 233.

Joerg l. c. p. 630.

circumscripto, ceteris signis rite perpensis, posses commutare.

§. 19.

Quod dein signa haecce securiora reddit, motus est fetus ipsius. Si antea adeo lenis erat, ut gravisda eum vix interpretari sciret, nunc adeo sensim augetur, fetu ipso crescente, ut non solum gravidam eum, praecipue si antea jam peperit, ex vero fonte repetat, sed etiam medicus extus loco dolente perspicue apprehendat. Partes hic perhibet, quae ambitu licet circumscripto motum satis vehementem exhibent, quem et gravisda rite describit; eae vero pedes fetus sint oportet. Minus quidem ii perspicui sunt ac re vera parum accurate definiendi, quod eo fit, quod partes fetum circumvelantes externae adeo densae sint fabricae ac robustae, et simul adeo exiguum ambitum patefaciant, ut pedibus sese moventibus parvulum spatium concedant, sed eo ipso impediunt, quo minus fetus partes extus rite recteque apprehendi possint, cujus quidem alia jam causa ex eo repetenda, quod ovarium adeo absconditum locum profundum abdominis cavi servet, adeoque multis organis obtegatur. Quod quidem signum a

motu: fetus repetendum, initio vel medio quinto mense accedere solet, licet saepenumero denuo evanescat, propterea quod vel fetus minore vi vitali excellat, vel quod demortuus sit, gravidæ onus in ovario derelinquit, quod per totam vitam secum ferre oportet, licet ex eo tamen mulieris status sanus neque multo turbetur, neque fecunditas ex toto ei evanescat. Non desunt enim exempla, quæ probent, ejusmodi mulieres in alio ovario concepisse beneque natum et sanum infantem in lucem edidisse, 34).

§. 20,

Quodsi ovarii graviditatem cum ea tubæ *Fallopianæ* vel ipsa abdominali contulerimus nos fugere non potest, eas omnes plura signa communia habere, sed nihilominus ovarii graviditatem ab aliis magnopere discrepare. Huc scilicet spectant

34) Dictionaire des Sciences médicales. 19. Bd pag. 409.

F. B. Osiander: Handbuch der Entbindungskunst. 1. Theil. Tübingen. 1819. pag. 283.

Joseph l. c. pag. 125.

quod dolores, illis parturientium similes in ea ovarii multo serius accedant quam in illa tubae, in qua jam a primo mense intrant et tunc omnium vehementissimi sunt 35). In graviditate ovarii porro dolores, quo diutius perdurat, eo vehementiores sunt, et levissimi, ut fere nulli, in primis mensibus 36); rationem igitur sibi omnino contrariam dolorum respectu cernimus, quorum vero causam in utraque parte conformata facili negotio detegere licet. Ovulum evolvitur in ovario veluti in parte, ei non plane aliena; in eo exortum et nutritum parum aberat, quin ab eo sejungeretur, sed seunctio ovuli ex peculiari ovarii fabrica fieri non potuit, quin potius in eo magis magisque evolvitur, neque non nisi tertio quartove mense corpus quasi extraneum vel alienum ei modo levem, modo gravem molestiam excitare potest. Si vero ovulum statim post exortum intra tubam receptum, eique affixum est, irritamento sup locali majorem humorum affluxum progignit, sanguineque multo ibi congesto ipsa tuba statu corripitur, inflammatorio haud absimili,

35) *Heim* l. c. pag. 31.

36) *Ibidem*.

quem quidem a primis jam hebdomadibus gravidæ vehementissimos dolores excitare oportet. Ovarii porro graviditas ab ea tubae in eo differt, quod in hac duae partes satis durae, variae quidem indolis, altera tamen alteri fortiter adhaerente, tactu percipiuntur, quarum altera uterum, tubam altera gravidam sistit ³⁷⁾, in illa vero graviditate pars unica condensata, ne duram dicamus, uno alterove corporis latere animadvertitur, quae nec minimum cum utero iniit commercium.

§. 21.

Veluti quaedam satis secure signa adsunt, quae graviditatem ovarii eamque tubae intercedant, nullo nimirum modo deesset, ut illa ab abdominali rite possit discerni. Multo ocius dolores accedunt abdominalem multoque aliis in partibus, quam in ovario; nam adhaesio ovuli ad partes abdominales summo pere varia potest esse, quocirca dolores modo regione ventriculi, modo intestinali aliave qualibet abdominali circumscribuntur. Maturius accedunt

37) E. G. Schmalz: Versuch einer medicinischen Diagnostik, Dresden. 1816. pag. 141.

jam inde a primis hebdomadibus, ovulo adhaeso, propterea quod et hic eadem causa, ut in tuba, multo sanguine ex initio statim ibi congesto, inflammatorium statum excitat. In graviditate abdominali dolores potius in externis tegumentis abdominis animadvertuntur, ita ut id tangi non possit, nisi gravis vehementissimis doloribus excrucietur, quin ipsae vestes, licet tenues et leves, gravem molestiam ei excitent, cum vero in ovarii graviditate tegumenta quidem abdominis externa non nimis dolorifica evadant, graviores tamen dolores ipsum pelvis fundum obsideant 38). Tumor dein in ovarii graviditate minor est magisque circumscriptus, cum contra in abdominali abdominis expansio, quoad omnes ejus partes satis aequalis sit; sic in ea tubae tumor occurrit mobilis, ab ipsa tuba summo motu eccellente, exortus 39).

§. 22.

Maxime certe curiosa experientissimi viri *Heimii*, asseclatum Aesculapii facile principis,

38) *Heim* l. c. pag. 32.

39) *Joerg* l. c. pag. 630.

observatio est, quàm de loco graviditatis tubae profert, quam decies observavit, omnes eas tubam sinistram, nunquam vero dextram occupasse; ovarii graviditate plerumque dextrum latus obsidente; de abdominali nil habemus, quod dicamus, propterea quod auctores hac de re nimis discrepant. Quod denique frequentiam graviditatum extranterinarum spectat, neque minus curiosa differentia occurrit eo, quod ovarii graviditates rarissimae, tubarum vero frequentiores hisque fortasse rariore abdominales, vel cum his pari modo sint frequentes. Quod quidem ex hoc fonte repetendum esset, quod ovulum non facile ab ovario retineatur, multo vero facilius ei impedimentum itineris in uterum e tuba enascatur, cum ovulum contra rarissime in abdominis cavum incidat, propterea quod procul dubio fimbriae tubae sub ipsius concubitus actu fere semper ovarium arcte amplectuntur neque nisi rarissime, quo minus ovulum abdomen immittatur, impediunt.

§. 23.

Ex observationibus porro patet 40), ovarii gra-

40) Joerg l. c. p. 627.

Champion de Montauz l. c. p. 233.

Schmidt Müller l. c. p. 183.

viditates rariores multoque minus exiguas et fabricae et formae commutationes uteri post se trahere, quam eas tubarum; quod vero originem ducat necesse est, ex ipso loco adhaesionis ovuli. In his utero id proprius est, eumque amplius in consensum trahat, et sanguinis congestio ibi multo vehementior fiat oportet, quam si in ovario embryo adsit, propterea quod tunc nonnisi ex quodam consensu universali ac generalibus conditionibus graviditatis utero indirecta, ut dicunt, via major vis vitalis excitari possit. Ea ipsa de causa, quod tuba Fallopiana adeo arcte cum utero cohaeret, ejusque quasi appendix cognominanda, frequentius in ejus graviditate sanguinis profluvia accedere solent quam in ovario gravido. Illic ob sanguinis congestionem uterum versus, primis jam hebdomadibus profluvium ejus involuntarium exoritur, magis magisque adaugetur, si in uteri cavo decidua tunica formata est, quod mirum, hic plerumque multoque frequentius solet occurrere. In ovarii graviditatibus tunc tantum ex utero profluvia sanguinis occurrunt, si tunica decidua non rite formata, vel formata quidem hic denovo ex parte fuerit soluta. Quibus demum exceptis nemo procul dubio esset, qui dubitaret, menstrua, profluvium,

scilicet certis regulis circumscriptum, in ovarii graviditate potius quam in ea tubae perdurare posse, ea scilicet ex causa, quod reactio ovariorum in uterum exigua tantum et indirecta, ut dicunt, ex tubae vero Fallopianae graviditate exorta, gravior sit et directa appellanda.

Exitus et praesagium graviditatis ovarii.

§. 24.

Varii graviditatis ovarii exitus adeo arcte cohaerent cum praesagio ejus, ut de utroque simul nobis dicendum sit. Regulae convenienter decurrens embryo magis magisque increſcit in ovario, altero veluti utero, et passim quartum quintumve mensem accedit 41), partesque ejus extremae sensim evolutae

41) Unicum tantum adest exemplum ovarii graviditatis, quod novem menses perdurasse dicitur, vide *Elias von Siebold*, *Lucina*, 6. Bd. pag. 76. Marburg. 1811. Sed e nullo signo patet, eam re vera in ovario fuisse, omnia contra abdominalem patefacere

et ambitu et magnitudine augentur, sed nunc uterus abnormis haud amplius prolem retinere valet. Parietes ejus tenues expansos dirumpens, in abdominis cavum incidit. Quod tunicis illis disruptis vehementissimo sanguinis profluvio, gravissimis doloribus et convulsionibus saepenumero constipatur, quo mortis periculum matri exoritur necesse est. Experientissimus *Heim* 42) ipse fatetur, hoc exitu, qui absque sanguinis profluvio cogitari non potest, de ma-

videntur; neque igitur hoc exemplo ne minime quidem commoti, habemus, quod nostram omittamus opinionem, ovarii graviditatem ad quintum usque vel ad initium mensis sexti tantummodo perdurare posse.

Boehmer l. c. fetum describit quatuor menses agentem.

Heim l. c. p. 7-9 fetum describit quinque menses agentem.

Krohn: Fetus extra uterum historia, cum inductionibus quaestionibusque aliquot subnexis. Accedunt porro Tabulae explanatrices. London. 1791. Fetus septem menses egisse et quinque cum dimidia librarum pondus habuisse dicitur; sed habemus, quod dubitemus, hic celeberrimo viro errorem calculi surrepsisse.

42) *Heim* l. c. p. 9.

tris vita servanda vix spei aliquid adesse ; si contra fetus ovarii jam antea periisset ac sejunctus ab illo, id procul dubio , saepenumero sine vitae matris damno fieri posse , experientia docet. Non enim desunt exempla , ex quibus pateat , mulieres fetum ejusmodi , cujus velamina in posterum in abdomine obduruerunt , lithopaedio ex iis exorto , complures annos in eo servasse et setum portasse.

§. 25.

Fetum tamen ovarii jam ante quantum mensem, licet et serius, perire, et in eo, quo gigneret, loco permanere posse, perplures docent observationes; sic inter alias celeberrimus *Petit* 43) commemorat exemplum, quo fetus, postquam periisset, duos annos in ovario a femina retentus est, licet nullam majoris momenti mutationem per hoc tempus inierit. De quo antea disseruimus, exitus esset matri tristis-

43) *Marc. Ant. Petit*: Recueil des Actes de la société de Lyon. 1798. pag. 193. vide *Schreger* et *Harles* Annalen der neuesten engl. und französ. Chirurgie; Bd. I. S. 497.

Voigtel l. c. p. 539.

simus, is vero expectatissimus. Fetus videlicet in molem magis minusve duram obiret et feminae vix ac ne vix quidem onere suo molestias concitaret: Ceterum autem habemus, quod dicamus, ea potissimum de causa graviditates adeo raro esse observatas, quod primis jam hebdomadibus conceptione facta embryo periisset, neque amplius ex inopia nutrimenti evolvi potuisset. Frequentissime videlicet occurrunt indurationes, destructiones tumoresve ovariorum maxime variae indolis, quas haud faciliore negotio, naturae quidem maxime conveniente, exponere liceret, nisi ex ovarii gravitate exortae dicerentur. Et ipsae hae indurationes ut plurimum forsitan e conceptione originem duxerunt, cum embryo non amplius evolvi potuerit; potior vero ejus causa dehinc repetenda, quod ovarium propter exiguam sanguinis copiam nimis parum uteri locum occupare posset, quod demum et aliam nobis rationem suppeditaret, cur ovarii graviditas ad quintum plerumque mensem, neque ulterius evolvi solet. Hisce vero ita expositis, concludendum esset, graviditatem ovarii, licet rarius a medico comprehensam primis quidem mensibus aequae frequenter ac eam tubae posse locum habere. Huic quidem sen-

tentiae experientissimum virum *Heimium* suam non denegare, non possumus, quin addamus, propterea quod maximi sit ponderis necesse est; sibi nimirum habet persuasum 44), plures feminas, spasmis intestinorumque torminibus vexatas, et hystericas ut plurimum habitas, mutatos saepenumero fetus in ovariiis habere, quorum aliquae partes in iis retentae irritamento suo aegritudinem variam efficiunt.

§. 26.

Non rarius is exitus est, ut embryo primis mensibus pereat, et ex parte tantum ab ovario sejungatur; vehementes quidem dolores exoriuntur, quos localis inflammatio, sanguinis profluvium, suppuratio consequuntur; ex ruptis vero velaminibus ovuli singulae tantum osseae frustulae proveniunt, incidunt in rectum intestinum, eique suppurationem concitantes, extus viam sibi aperiunt 45), vel per vesicam urinariam 46), umbilicum, aliosque locos

44) *Heim* l. c. p. 16.

45) *C. Starg's Archiv für die Geburtshülfe.*
6. Bd. 1. Stück. p. 78. Jen. 1798.

46) *Dr. Ebersbach* vide *Eph. N. C. C.* obs. XX.
de fœtu humano in vesica urinaria contento.

tegumentorum abdominis externorum in lucem eduntur. Quod quidem faustissimus gravidæ exitus esset, omnibus scilicet reliquis ossiculis, nulla graviore prævia inflammatione, eadem viā elicitis. Si vero febrem tabificam post se trahunt, quæ diutius ægram concutiens, magis magisque vitæ damnum affert nec optimis cedit remediis, vera stipatur tabe, virium omnium languore et sic pedentim ocior subvenit mors. Haud rariores non nimis tamen periculosos exitus ovarii hydrops spectat. 47). Embryo non evolvitur, sed sensim sensimque, magna copia humorum serosorum, pellucida sæpe numero aqua, inter ovarii accumulatur velamina, quæ magis magisque extenduntur, donec tota denique pars saccum, aquam inter tunicam continentem sistat, qui ob ambitum suum abdominis occupat totum latus, et fluctuatione sæpius extus cognoscitur. Ejusmodi tumore aqua accumulata exorto, complures annos foe-

47) *Richter's chirurg. Bibliothek.* 8. Bd. p. 172.
Goett. 1785.

Walter Nouv. Mem. de l'acad. des Sc. à
Berlin. 1786.

Otto. Handbuch der pathol. Anatom. Bres-
lau. 1814. p. 377.

mina potest gravari, aqua inter cutem ipsa ex locali fonte exorta, localis manet neque ulterius progreditur.

§. 27.

Sunt complures demum observationes, e quibus eluceat, embryone degenerato, hydatides, sarcomata, scirrhus, aliasque ejus generis ovarii commutationes exortas esse, sed non ex omnibus his, ut debeat, patet, eas ovarii graviditatem secutas esse; quocirca primarias nimirum ovarii affectiones passim pari jure ac graviditates fuisse verosimile est. Hic tamen ut solummodo hydatides ex graviditate ovarii exortas in ovario, confirmem, non possum, quin commemorem observationem eximiam, quam benevolo animo mecum communicavit illustrissimus vir *Deutsch*, Prof. P. O. hujus universitatis, adeo excellens insigni multarum egregiarum observationum, morbos sequioris sexus illustrantium serie, quam nedum publici juris factam arti medicae etiam atque etiam dolendum. Foemina quaedam eodem, quo maritus cum ea concubuit temporis momento, vehementissimo rumore perterrita, tenui tunica lintea induta, foras egressa, domum suam incendio correptam cer-

nens summo terrore perculsa est. Menstruis modo penitus cessatis, abdomen sensim intumuit, seque gravidam habuit mulier, licet tumor latere sinistro exortus irregularis esset. Mense vix nono peracto dolores obvenerunt partum praesagientes. Obstetrix accessita infantis partes jam sentire sibi habuit persuasum, seque jam accinxit, illum excipere; quod vero cum nimis diu perduraret, medicos nonnullos advocavit, ut ei opem ferrent; sed hi et ipsi partum infantis adspectantes vires foeminae, remediis internis recreaverunt. Nonnullis paulo post diebus sub doloribus vehementissimis magna sanguinis copia et frustulae membranaceae in lucem editae sunt, abdomine tamen nullomodo ambitum suum imminuente. Lochiis, quae ita videbantur, aliquod tempus persistentibus, quies ea tenus rediit, ut nullus denuo nisus parturiendi intraret. Iterum tamen abdomen adaugebatur, ac pondere suo maximas molestias gravidæ excitavit, ita ut et aegrae et obstetrici et medicis spem graviditatis aleret, potissimum cum illa passim motum infantis percipere opinaretur. Quo demum statu binos annos vexatam aegram summopere macilentam viribus fere omnibus exhaustam Dorpatum aggredi jusserunt, iis graviditate

extrauterinam nunc demum perhibentibus. Illustr. Professor *Deutsch* et alter quidam medicus advocati sunt; hic scilicet posterior graviditate extrauterina, quae adsit, nimis facile commotus, sub ipsa prima exploratione in fundo vaginae postrosum, satis perspicue partes inferiores infantis tangere sibi persuasit, quin ipsum abdomen irregulariter extensum opinionem confirmare visum est, licet tota intumescencia ab infante solo exorta esse non potuisset, sed illustr. *Deutsch* exploratione in vario foeminae decubitu instituta mox ei persuasit, morbosum potius ovarii statum assumendum esse, qui ex parte indurationem, ex parte vero aquam accumulatae prae se ferret. Ut igitur status leniatur, quindecies paracentesis instituta est, et magna copia lymphae flavescentis coloris prima paracentese elicit, pluries tricuspidis tubulus ad latus sacculo alteri aqua repleto obviam ferri videbatur; quocirca illustr. Prof. *Deutsch* eum huic parti immisit et massam ex rubro rufam, satis spissam, fere pultaceam elicit, qua de causa jam foeminae vitam adhuc degenti, plures cavitates tumoris sejunctae adfuerint oportebat. Muliere demortua ovarium nimia excellens magnitudine fabricam penitus commutatam et in hydatidum

innumeram cohortem conversam palam fecit. Totam igitur degenerationem ovarii hydropicam, non habemus, quod non ex illo oocubitu turbato eumque secuta graviditate ovarii abnormi repetamus.

§. 28.

Multo tamen minus verosimilem speciem sibi vindicant haud rariores observationes pilorum et dentium, in ovariiis coacervatorum, quos videlicet, graviditatem ovarii secutos esse non desunt, qui habeant, quibus praeter ceteris adnumerandi viri celeberrimi *Krüger* 48), *Josephi* 49), *Autenrieth* 50), *Joerg* 51), multique alii. Nec ulla harum observationum docuit, aliquod simul graviditatis signum adfuisse, quod ei ovarii haud desit oportet, nec unquam uterus commutationem aliquam exhibuit; normali semper ambitu gavisus fabrica sua densa

48) *Krüger*. l. c. p. 139.

49) *Josephi*. l. c. p. 136,

50) *J. Ch. Reil*. Archiv für die Physiologie.
7. Bd. p. 230. Halle, 1807.

51) *Joerg*. l. c. p. 630.

excelluit, nullamque tunicam deciduam habuit inclusam. Neque dein unquam in ovario partes embryonis occurrebant, ossiculis illis exceptis, quae dentes et maxillas solent interpretari; sed ea adeo parum regularem prae se ferunt formam, ut ex sententia nonnullorum auctorum aegerrime maxillarum partes habenda sint ⁵²⁾. Porro vero negligendum non est, ossicula ejus generis aequae frequentes in ovarii statu virgineo, nec unquam antea gravido, quin ipsis in infantibus 10—12 annorum observata esse, cum et claustrum virginitatis ⁵³⁾ obvio nulla praegnatio esset statuenda. Quod omnem autem rem illustrat et de formatis hisce pilis atque ossiculis, forma qualibet cunque definita expertis, ulterius exponit, observatio est, ea haud raro in virili sexu ubicunque locorum posse formari, quo tumores occur-

52) *Voigtel* l. c. p. 542.

Mende. Krankheiten des Weibes. Berlin.
1811. p. 316.

53) *M. Baillie. Anatomie des krankhaften Baues von einigen der wichtigsten Theile im menschlichen Körper. Aus dem Englischen mit Zusätzen von C. Th. Sommering.* Berlin.
1794. pag. 230.

runt. In tali contra parte, tumore affecta, vitiosam vim vitalem eernimus, quae abnormis et ipsa abnormia corpora producat oportet; hisce igitur tumoribus, ex ipsa degenerata parte, corpora variae indolis enatci possunt; sed ea alio omnino gradu evolutionis quam partes ipsas, e quibus enascebantur, gaudere necesse est, propterea quod ex inferiore producendi facultate originem duxerunt. Quare omnes omniscujusque indolis membranae, hydatides nec non pili potissimum et ossicula in iis exoriuntur partibus degeneratis, quae infimum gradum formatarum partium sistunt, cum in iis maxima reproductio, minima vero vis vitalis apprehendatur. In ovario contra talis nisus formativus aberrans eo magis ejusmodi productiones falsas progigneret, et quod organon hoc ut producat adsit, et quod luxuriosa nutritio corporis virginei vegetum incrementum et nimis matura menstrua cieat — 54). Supervacanei humores nutrientes nimis mature in ovarium deponuntur, oestro venereo potissimum nimis incitatum; major dehinc et vehementior humorum congestio ovarium versus

54) L. J. E. Mende. Krankheiten der Weiber. Berlin. 1811. p. 217.

enascitur. Cum vero nulla consequitur fecundatio, nulla conceptio vera, ex humore in ovario nimis mature nimiaque copia accumulato moles abnormis exoriatur necesse est, ut in infimum gradum organicae formationis transeat, excernitur videlicet vel praecipitatur ex hoc ovarii humore, partibus aliis nobilioribus efformandis destinato, inferioris organicae evolutionis sedimentum quasi inorganicum.

De ovarii graviditatis causis.

§. 29.

Si ad causas ovarii graviditatis pervenimus, omnium primum de *proxima causa* disserendum est. Graviditas non secus ac sanissimo ovarii statu locum posse habere, jam antea monuimus, cum illo degenerato neque ovulum Graafianum formari, neque si id antea formatum esset, fecundari posset. Quare ovarii graviditas tunc tantum fieri potest, quum illius vis vitalis non turbata summo vigore excellat; semper igitur ovulum evolvatur necesse est; quod quidem non facto graviditati locus non esset. Sed dein saepenumero observatur, quod ovulum evolu-

tum non ab ovario sejungitur, quod neque a tuba Fallopiana excipitur neque in uterum deducitur. Quapropter nulla opinio verosimilior videbatur, quam haec, quae proximam hujus graviditatis causam & tuba Fallopiana repeteret ⁵⁵⁾, cum ovulum ab ovario excipiat. Cum vero ovario quaedam inest vis repulsiva, ovulum a se amovendi; si hoc ejusmodi scilicet jam evolutum est, ut locum mutet ei necesse sit, causa non tubae esse potest, sed ipsius potius ovarii, neque tamen in ipso eo intimo, quod tunc nullum ovulum fecundatum fuisset, sed in externis tantum ejus velaminibus ⁵⁶⁾. Quae scilicet componentur et a propria ovarii tunica, et ab extraneo peritoneo eam obducente. Proxima igitur causa ejus graviditatis, non nisi in nimis resistantibus hisce tunicis

55) *Krüger*. l. c. p. 136.

E. M. Schurigius. Embryologia. Dresdae et Lipsiae. 1732. pag. 824.

Josephi. l. c. p. 56.

Boehmer. l. c. p. 37.

56) *Bianchi* de vitiosa generatione etc. p. 68.

querenda. Quae scilicet ob fortem fabricam fibrosam nimis parum remittunt et cedunt, ac idcirco ab ovulo sejungendo non statim disrumpuntur; neque ipsae facilius disrumpunt ad viam ovulo facilem reddendam, sed id potius intime fortiterque includentes parietem vix penetrabilem efficiunt, ita ut embryo hic ulterius evolvi et ovarium sibi uterum agnoscere oporteat. Quo fortiora velamina sunt, eo validius praesidium, uteri instar, ovulo praebeant, eoque magis sanguine huc congesto ovulum in eo locum figat, eo diutius hoc in eo permansurum, eoque denique facilius quintum mensem evolutionis suae accessurum sit necesse est. Verumtamen nunc demum in majore ovuli incremento tunicae adeo extenduntur et attenuantur, ut velamen a fetu sese vivaciter movente, disrumpatur et is in abdominis cavum incidat.

§. 30.

Quocirca proximam ovarii graviditatis causam in nimia contractione ponenda fibrae animalis, ovuli velamina formantis. Ducit vero ea originem ex nimia humorum nutrientium congestione harum partium, quare earum textura adeo fortis est et crassa,

ut vix ac ne vix quidem disrumpatur ; quare facili negotio patet, cur in ejusmodi feminis, quae magno desiderio cum viro concumbendi flagrant, quarum partes genitales perpetuo turgore vehementissimo tenentur, et in illis, quae pluries jam fetum in lucem ediderunt, tales potissimum intrent graviditates. In hisce scilicet pari modo tunicarum ovarii densitas locum habet, propterea quod conceptio pluries repetita sanguinis congestionem ad ovulum effecit et idcirco animale fibram et fortio rem actionem et validiorem evolutionem concitavit. Qua de re celeberrimus vir *Astruc* 57) maximo jure dicere potuit, ovarii graviditates in puellis potissimum et viduis observatas esse, quae maximae piaae castaeque se haberi voluerint, in quibus igitur dominium desiderii cum viris concumbendi facile praevalere oportebat ; semper ejus generis res in animo volutantis, bus iis genitales partes perpetuo excitatae erant, quocirca in his major sanguinis congestio locum habuit, quare et ipsam majorem et validiorem tunicarum

57) *Astruc*. *Traité des maladies des femmes*.
Tom. V. p. 107. Paris. 1765.

ovariorum evolutionem nullus esset, qui negaret ⁵⁸⁾. Hanc demum sententiam naturae satis convenientem et rectam esse, ex eo forsitan concludere liceret, quod passim singuli auctores eam eodem fere modo in medium protulerunt, ut ex scriptis celeberrimorum virorum *Bianchi* ⁵⁹⁾, *Boehmer* ⁶⁰⁾, *Krüger* ⁶¹⁾, *Josephi* ⁶²⁾ et aliorum patet. At enim vero sententiae rectae falsam expositionem subjunxerunt; sic inter alios cel. *Josephi* ⁶³⁾ sibi habet persuasum, quod ovarii graviditas locum posset habere, si conditio fuerit abnormis, morbosa in externa ovarii tunica, veluti scirrhi, tumor cysticus, aliique ejus generis morbi; sed nobis quidem consentibus vis ovarii concipiendi, fabrica ejus laesa, degenerata, quin sola tunica ejus externa laesa, cogitari non potest. Si scirrhi, tumores saccati, ovarium occupaverint, morbus ipse profundiores jam

58) *Boehmer*. l. c. p. 42.

59) *Bianchi*. l. c. p. 68.

60) *Boehmer*. l. c. p. 38.

61) *Krüger*. l. c. p. 136.

62) *Josephi*. l. c. p. 50.

63) *Ibidem* p. 56.

egit radices, omnisque fabrica ejus affecta est, ita ut nulla fecundatio locum posset habere.

§. 31.

Celeberrimus vir *Josephi* ⁶⁴⁾ huic sententiae addictus esse videtur, quod causa ovarii graviditatis ex eo originem ducere possit, quod vesicula Graafiana quaedam profundiorē sedem occupans, fecundata sit; hac de causa sibi habet persuasum, ovulum in tubam aegrius posse pervenire, quare potius ab ovario retineretur, sed non habemus, quod dicamus, aliam vesiculam nisi eam, quae tubae proxime sita sit fecundari posse; quod hac de re fieret, quod aura seminalis hanc vesiculam non attingeret et profundius ovarium intimum accederet ⁶⁵⁾. Huc deinceps ipsa ex causa celeberrimi viri *Boehmeri* dimit-

64) Ibidem.

65) Licet negari non possit, duo et plura saepius ovula simul fecundari, praesertim si tubae Fallopianae ope nimis latae totum ovarium semine quasi circumfundatur, dicit *Oslander* l. c. p. 254. In nota experientissimus vir adjecit sententiam, hac ex causa multos illos fetus non rite evolutos originem ducere,

sio graviditatis hujus in externam et internam inanis redderetur. Nam qualibetconque conceptione, externa sola vesicula fecundatur, propterea quod ad eam tantummodo et omnium maxime ad eam aura seminalis potest pervenire. Cum vero proxima hujus graviditatis causa non ex intimo ovario vitioso repetenda, quod tunc fecundationi locum non foret, sed tantum in tunicis id velantibus sedem occupare potest, sententia haecce non securis suffulcris insistentis sponte sua corruat necesse est. Etenimvero si fieri posset, quod vesicula profundiorum situm servans fecundari et posset et fecundaretur, ex eo neutiquam origo ovarii graviditatis repetenda, propterea quod procul dubio et propria vi sua ab ovario solveretur, et vi ovarii ipsius tubae Fallopianae traderetur. Tunica vero ovarii si nimis crassa et fortis esset, ita ut non ab ovulo disrumpi posset, hoc potius unica et vera esset ovarii graviditatis causa. Quibus dein exceptis animi affectiones in auxilium vocarunt, ad proximam ejus causam explicandam, celeberrimi *Krüger* ⁶⁶⁾, *Astruc* ⁶⁷⁾, *Boehmer* ⁶⁸⁾ et

66) *Krüger*. l. c. p. 136.

67) *Astruc*. l. c. p. 107.

68) *Boehmer*. l. c. p. 37.

alii, terrorem, timorem, anxietatem, iram, quae concubitus ipsius momento vel statim post eum, libidinem interrumpant, et systema nervosum maxime exaltatum adeo commutent, ut vis genitalium partium, tubarum potissimum Fallopianarum turbetur et impediatur, quo minus fetus ab iis excipi possit. Ejusdem fere generis cel. *Krügeri* 69) sententia est, cum concubitus illum illicitum fontem et causam ejus graviditatis habeat, in quo femina quidem viro sese praebeat, sed sub ipso coitu, timore fecundationis vel honorem omittendi permota, ei sese detrahat eumque inanem reddere conetur.

§. 32.

Quae scilicet animi affectiones magni sint ponderis sed alio modo id fiat, necesse est, quam quo cel. viri *Joseph*i et *Krüger* sibi habent persuasum. Qui cum ponerent, invita gravida conceptionem locum habuisse, ovulum tamen ab ovario sejunctum sit oportebat; nam hoc ut fiat nec ne, a gravida nemine quidem pendet. Fecundato ovulo vis et nisus inest,

69) *Krüger*. l. c. p. 136.

sese ab ovario sejungendi, velut conceptione facta tubae ea inest, sejunctum ovulum recipiendi. Quocirca re vera posset accidere, quod his animi affectionibus concitatae feminae fimbriae tubarum non ovarium amplecterentur, ut ovulum recipiant, et ex eo procul dubio causa repetenda, quod ovulum in abdominis cavum incidat, quo abdominalis graviditas exoriretur; sed nunquam ejusmodi animi affectiones ovulum in ovario retinerent, quod quidem nonnisi ex vera mechanica causa originem trahere posse nobis habemus persuasum. Ex alio nimirum minus rei conveniente fonte causarum hujus graviditatis cel. *Josephi* 70) exortum ejus definivit, tubam scilicet Fallopianam nimis fuisse longam vel nimis brevem, atque eam ovarium non penitus accedere, vel non rite et satis longum tempus amplecti potuisse. Haec autem falsa sententia ex eo repetenda, quod cel. *Josephi* non satis magni fecit vim ovarii, ovulum jam fecundatum tubae tradendi, cui contra nullo modo vis adest praevalens, ovulum hocce ab ovario impetu quodam violento abrum-

70) *Josephi*. l. c. p. 57.

pendi. Tubae usus nullus potest alius esse, nisi is, quem supra jam commemoravimus, quod ovarium amplectitur ovulumque sibi traditum accipit, neque enim habemus, quod dicamus, eam hujus rei causa vim rumpendi violentam exercere. Sed tuba ad ovarium usque non adgressa, non potest non cadere ovulum in abdominis cavum, quo deinceps magis magisque evolveretur. Neque vero nisi hoc modo abdominalem graviditatem exponeremus, vi scilicet et ovulo fecundato, et ovario ipsi concessa, mutuam inter utrumque sejunctionem progignendi.

§. 33.

Quare vix haberemus, quod cel. *Josephi* alias sententias circa hujus graviditatis causam refelleremus, propterea quod id arcte iis, quae modo diximus, adcingitur; viro doctissimo interprete, earum enasci dicitur, si tuba Fallopiana cum finitimis partibus contra naturam adhaeserit, ita ut nec mobilis sit, nec quo debeat tempore, ut embryo recipiatur, id amplecti possit, vel si abnormis et morbosa conditio tubae adfuerit, si nimis nervorum distentionibus sit affecta, vel paralytica, exulcerata, excrescentiis, indurationibus, varicibus obsita vel si fini-

briae ejus latae defuerint vel eae non longae satis fuerint vel invicem inter se adhaeserint, vel hydatides innumerae impedierint, quo minus embryo amplecti et recipi posset 71). Quis non primo adpectu intelligit, ex ejus generis vitiis tubae Fallopianae nonnisi abdominales graviditates vel ex parte tubarum exoriri, nec unquam vero iis praesentibus ovulum sejungendum ab ovario retineri posse. Ceterum in plerisque tubae Fallopianae vitiis optimum locum posset habere uteri graviditas, propterea quod ea localia esse possent, quare non penitus iter per eas impediretur.

§. 34.

Neque dein opinio deerat, passim prolata, quae causam ovarii graviditatis ex solo semine virili repperet, quod contra regulam ad tubam vel ovarium usque perveniens et cum ovulo congressum, id illico fecundaret, idque germinandi vi condonaret 72). Non possumus autem intelligere lateralem ejus ge-

71) *Josephis* l. c. p. 57. 58.

72) *Joerg.* l. c. p. 619.

neris aberrationem seminis, nisi assumere in animo esset, infusoria illa animalcula seminis, cercarias, de quibus recentissimis temporibus adeo multae sententiae prolatae sunt, in tubam Fallopian. aberrasse, et ovulum, quod iis fecundaretur, accessisse; haud scilicet deerant auctores, qui vim seminis fecundantem iis adscriberent cercariis 73). Nullus vero unquam satis perspicue demonstravit, semen tubae Fallopianae ope adjuvante, ovarium accessisse, nisi observationes illas, magnam famam sibi vindicantes, a celeberrimo viro, *Ruy sch* 74) publici juris factas exceperis, in quibus semen virile in tuba esse inventum sibi habuit persuasum. Maxime hic esset quaerendum, annon id potius, celeb. *Josephi* 75) jam antecedente, mucus

73) *Osiander* l. c. p. 242.

P. E. Asch, Petropolitani, diss. de natura spermatis observ. microscop. indagata. Gött. 1756.

C. G. Obermann, Praes. *H. P. Juch* diss. de animalculis spermaticis etc. Erfurd. 1731. p. 57. Per ingressum animalculi spermatici in ovulum fit conceptio.

74) *Ruy sch*. Advers. anatomic. Dec. I. no. 1. S. 3. Thesaur. anatomic. Vol. 1. s. 23.

75) *Josephi* l. c. p. 12.

fuerit, a tuba Fallopiana secretus; neque vis seminis fecundans ex ejus solidis partibus rudioribus, quin potius ex volatilibus, proprium odorem exhalantibus, auram seminalem constituentibus, repetenda. Eaedem solae ad ovarium usque accedere valent, ad ovulum ibi fecundandum, cum solidior et gravior seminis pars intercedat, qua in uterum transvehatur. Plures nimirum observationes satis superque confirmarunt, conceptionem locum habuisse, etiamsi paucillum seminis, quin aura tantum seminalis in vaginam prorupuerit 76). Sed si ab omnibus istis rece-

76) Peter Dionis. Von der Erzeugung und Geburt der Menschen. Aus dem Franz. von Joh. Timmius. Leipzig. 1733. p. 129.

Osiander. l. c. p. 339. Conceptio fit non nunquam coitu non rite absoluto, quod ex graviditatibus patet, quibus gravidae valvulam vaginae omnino illaesam exhibebant.

Wilbrand. Physiologie des Menschen. Gießen. 1815. §. 835. dicit: sufficere ut conceptio fiat, si tantum virile semen in vaginam pervenerit. Et §. 832 dicit: ex perpluribus observationibus patere, conceptionem illaesa valvula vaginae locum habere posse, quod quidem fieri non posset, si membrum virile altius vaginam intret opus esset.

dimus, nullo modo patet, illam rei consentaneam esse sententiam, propterea quod non aliter fecundatio vesiculae Graafianae cogitari liceret, nisi assumserimus, auram seminalem vel cum ea simul, quod quidem lis adhuc sub iudice est, semen ipsum ad ovarium usque pervenisse. Quoniam scilicet altero modo Graafiana vesicula fecundari posset, nisi hoc, intercedente vi seminali, aurae simili ad ipsum ovarium fieret. Quocirca noli hoc factum naturae conveniens sub ipsa fecundatione abnorme habere ibique statum assumere pathologicum, quo physiologicus adesset.

§. 35.

Alij demum auctores multo majore jure causam ovarii graviditatis ex ovario ipso repetierunt, sed ei nihilominus falsam notionem junxerunt; sic cel. *Meckel* 77) eam repetit ex actione quadam abnormi ovarii, ex nisu formativo nimis adaucto exorta, negligens tamen, actione abnormi praesente, in ovario nullo modo conceptionem locum habere posse, hac

77) J. F. Meckel. Handbuch der pathologischen Anatomie: 2ter Band. pag. 176. Leipzig. 1816.

ipsa de causa, quod id morbum ovarii denotet, quo fecundatio fieri non posset. Veluti *semen virile* vegetum et sanum *fecundare*, sic nonnisi sanum vegetumque *ovarium* potest *fecundari*; si vero in eo abnormis actio adesset, alia potius degeneratio ovarii nasci, nec unquam vero in id vis seminis fecundans effectum posset exhibere. Ex ejusmodi abnormi actione forsitan moles osseae, forma qualibetunque expertes, dentes pilique in ovario evolvi possent, quibus igitur exoriundis nulla seminis vi fecundante opus esset. Abnormis vero ejus generis actio tantummodo in ovarii tunicis sita est, quae fetum e norma formatum tubae Fallopianae tradere cunctatur, quare in illo ipso evolvi cogitur; tunc demum actio ovarii ipsius abnormis sequitur, cum concipiendi facultatem amiserit, ejusque loco eam uteri ovulum evolvendi intra se receperit, quibus denique ex rebus commutationes plus minus majores fabricae ejus intimae interpretandae,